

59 שכולן חלקי דג אחד, ולכן די בסימן באחת מהן כדי להעיד על כולן.
 60 מה שאין כן בחתיכות שאינן שוות, צריך סימן על כל אחת ואחת.
 61 מקשה הגמרא: **אי הָבֵי שניכר על החתיכות שהם חלקי דג אחד, מֵאֵי**
 62 **לְמִימְרָא** - מה החדוש בברייתא שאין צורך בסימן על כל אחת.
 63 מתרצת הגמרא: **מֵהוּ דְתִימְא** - שמא תאמר שלא נתייר חתיכה שאין
 64 בה סימן כי נחוש דְלִמְא אֲתֵרְמֵי - נחשוש שמא זו חתיכה מדג טמא,
 65 אלא שבמקרה אירע שהיא מתאימה לחתיכה שיש בה סימן, קָא
 66 **מְשַׁמְעֵ לָן** הברייתא שאין צריך לחשוש לכך, אלא תולים שכל
 67 החתיכות מקורם מאותו הדג.
 68 **ההוא אֲרֵבָא דִצְהֲנָתָא** - מעשה בספינה מלאה בדגים קטנים
 69 הנקראים צהנתא, **דְאֵתֵי לְסִיבְרָא** - שהגיעה למקום הנקרא סיכרא.
 70 **נִפְקַ וְיֵצֵא** [יצא] **רַב הוּנָא פֶר חִינְנָא, וְהוּא בִּיה קִלְפֵי וְשִׁרְיָה** - וראה
 71 בהם קשקשים והתיר את כולם. **אָמַר לִיה רַבָּא לְרַב הוּנָא, וּמִי אֲרֵבָא**
 72 **דְשִׁרְיָ בִי הָאֵי גְוֹנָא** - וכי יש דעה המתירה באופן זה את כל הדגים
 73 **בְּאֲתֵרָא דְשִׁבְחֵי קִלְפֵי** - במקום שמצויים קשקשים, והלא יתכן שהם
 74 נפלדו מדגים טהורים שבספינה, אבל יש בה בספינה גם דגים טמאים.
 75 **נִפְקַ שִׁפּוּרֵי דְרַבָּא וְאָסֵר** - יצאה הכרזה על ידי שופרות מטעם רבא
 76 שהדגים אסורים באכילה. **וְשִׁפּוּרֵי** - יצאה הכרזה על ידי שופרות
 77 מטעמו דְרַב הוּנָא פֶר חִינְנָא וְשִׁרְיָ - שהדגים מותרים.
 78 **אָמַר לֵיה רַבָּא דְרַבָּא מְדַפְתָּה, לְהִידֵי אָמַר לֵי** - לי עצמי אמר רב פפי, **כִּי**
 79 **שָׂרָא** - מה שהתיר רב הונא פֶר חִינְנָא את הדגים על סמך הקשקשים
 80 שמצא. לא היה אלא לטבל בְּצִידָה, **אָכַל בְּגוּפָן לֹא** - אבל לאכול
 81 את הדגים עצמם על סמך זה, לא התיר. **אָמַר רַב אֲשֵׁי, לְהִידֵי אָמַר**
 82 **לֵי רַב פֶּפְא, כִּי שָׂרָא רַב הוּנָא פֶר חִינְנָא** את הדגים, כוונתו היתה
 83 **אֲפִילוּ בְּגוּפָן**. הוסיף רב אשי ואמר, **וְאָנָּא** - ואני, **לֹא מִיכָר אֲסִרְיָא**
 84 - איני אוסר את אכילת הדגים עצמם, כיון דְקָאָמַר לֵי רַב פֶּפְא שֶׁרַב
 85 הונא בר חיננא התיר זאת, **וְלֹא מִיִּשְׂרָא שִׁרְיָא** - ומצד שני איני מתיר
 86 את אכילתם, **דְהָא אָמַר (לֵי) רַב יְהוּדָה מְשַׁמְעֵ דְעוּלָא, שְׂמַחְלוּקַת**
 87 **רַב הוּנָא וְרַב נַחְמָן** אם די בסימן אחד או צריך שני סימנים, אינה אלא
 88 לענין לטבל בְּצִידָה **אָכַל בְּגוּפָן דְבָרֵי הַכֹּל עַד שִׁיחָא רֵאשׁ וְשִׁרְיָה**
 89 **נִיבָר שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד**.
 90 **וְתִיב וְיֵשְׁבוּ רַב חִינְנָא בִר אִידֵי קָמִיה דְרַב אֲדָא פֶר אֲהֶכָה, וְתִיב**
 91 **וְקָאָמַר, עוֹבֵד בּוֹכְבִים שֶׁהֵבִיא עֲרִיבָה וְסִפִּינָה קִטְנָה** מְלֵאָה חֵיבוֹת
 92 ובתוכם ציר של דגים, **וְנִמְצְאָת בְּלִבִּית בְּאֲחַת מֵהֶן, אִם הַחֵבִיבוֹת הִיוּ**
 93 **פְּתוּחוֹת, בּוֹלָן מוֹתְרוֹת, שֶׁכֵּן יֵשׁ לְהַנִּיחַ שְׁהִיחָה כִּלְבִּית בְּכוּלָן,**
 94 **וְהִסְתַּלְקָה מִשָּׁם.** אולם אם היו החביות פְּתוּחוֹת, **הִיא** - זו שנמצאה
 95 בה כילבית מוֹתְרָת, **וְכוּלָן אֲסוּרוֹת.** **אָמַר לִיה רַב אֲדָא בִר אֲהֶבָה**
 96 **לְרַב חִינְנָא בִר אִידֵי, מָנָא לָךְ הָא** - מנין לך דין זה. **עֲנָה לוֹ רַב חִינְנָא**
 97 **בִר אִידֵי, מְתַלְתָּא קָרְיָא שְׁמִיעֵ לֵי** - למדתי זאת מדבריהם של
 98 שלשה חכמים גדולים, שניתן לסמוך עליהם כמו על מקרא בתורה,
 99 **וְהִינוּ מִרְבּוּ וְשִׁמּוּאֵל וְרַבִּי יוֹהָנָן.**
 100 **אָמַר לֵיה רַבּוּנָא אָמַר רַב, קוֹרְבֵי דְגִים וְעוֹפְרֵן** - בני מעים וביצים
 101 של דגים, **אִין נִקְחוּן אֲלָא מִן הַמוֹמְחָה** שיוּדע להבחין אם אלו
 102 קרביים וביצים של דגים טהורים.
 103 **רַמִּי לִיה** - הקשה לו **עוּלָא לְרַבִּי דוֹסְתָאֵי דְמִן בִּירֵי** - ממקום ששמו
 104 **בִירֵי, מְדַקְאָמַר רַב שְׁקוֹרְבֵי דְגִים, וְעוֹפְרֵן, כְּלוּמַר הַבִּיצִים שְׁלָהֶם,**
 105 **אִין נִקְחוּן אֲלָא מִן הַמוֹמְחָה, מְכַלְל** - ניתן ללמוד דְּגַם מֵמָא אֵית
 106 **לִיה עוֹפְרֵן** - יש לו ביצים, שאם לא כן, מדוע יש צורך במומחה, הלא
 107 ביצי דגים אינם אלא של דג טהור. **וְרַמִּינְהוּ** - וקשה מברייתא,
 108 ששנינו, **דְּגַם מֵמָא מְשִׁרְיָן דְגִים קִטְנִים, וְאִילוּ דְּגַם מֵהוּד מְטִיל בִּיצִים**
 109 **וּמֵהֶם יוצאים דגים קטנים, משמע שלדג טמא אין ביצים.** **עֲנָה לוֹ רַבִּי**
 110 **דוֹסְתָאֵי דְעוּלָא, סְמִי מְכַאן** - הסר מן הברייתא תיבת 'עוֹפְרֵן', ולפי
 111 זה רק קרבי דגים יש לקנות מן המומחה אבל ביצי דגים ניקחים גם
 112 ממי שאינו מומחה. **אָמַר לִיה רַבִּי יוֹרְאָה לְעוּלָא, לֹא תִיפְמֵי** - אין
 113 צורך להסיר תיבת 'עוֹפְרֵן' וְרַמִּינְהוּ - שניהם, גם הדג הטהור וגם
 114 הטמא מְטִילֵי בִיצִים נִינְהוּ - המה, **אֲלָא שְׁחָה** - הדג הטהור מְשִׁרְיָן
 115 **מְכַחוּזִין** - מטיל ביציו לחוץ ושם יוצאים מהביצים דגים קטנים, וְאִילוּ
 116 **זֶה** - הדג הטמא מְשִׁרְיָן מְכַפְּפִים - כשהביצים עדיין במעיזו הן

1 **שְׂוֹמְמוֹת** - שטות בו, משום שדג זה ששמו כילבית נוצר מאליו בתוך
 2 ציר של דגים טהורים, ואם מעורב בו ציר מדג טמא אינו יכול לחיות.
 3 מקשה הגמרא: **הַשְׂתָּא בְּלִבִּית אֲחַת שְׁנִמְצָאָה בְּצִיר אֲמַרְתָּ** שהציר
 4 **שָׂרֵי** - מותר, **בְּנִמְצָאוּ שְׁתֵּי בְּלִבִּיּוֹת, מְכַפְּיָא** - וכי צריך התנא לומר
 5 זאת, הלא בודאי שהציר כשר.
 6 מתרצת הגמרא: **לֹא קָשְׁיָא, כָּאֵן** - במקרה השני מדובר בחביות
 7 פְּתוּחוֹת, **שִׁישׁ חֲשַׁשׁ שְׁהִכִּילִית לֹא נוצרה מעצמה בְּצִיר אלא נפלה**
 8 **לְתוֹכָן מִבְּחוּץ, ואִין בְּכִלְבִּית אֲחַת עֲדוֹת לְכַשְׁרוֹת הַצִּיר, לְכֵן צָרִיךְ**
 9 **שִׁיהִי שֶׁם שְׁתֵּי כִלְבִּיּוֹת, כָּאֵן** - ובמקרה הראשון מדובר בחביות
 10 פְּתוּחוֹת, שאין חשש שהכילבית נפלה מבחוץ, ובאופן זה די
 11 בכילבית אחת לסימן שנוצרה בְּצִיר.
 12 הגמרא חוזרת לדון בענין סימני טרית שאינה טרופה: **אֵיתְמַר, רַב**
 13 **הוּנָא אָמַר, לֹא הוֹתֵרָה טְרִית עַד שִׁיּוּכְרוּ בַּה שְׁנֵי הַסִּימָנִים, שְׂתֵּהָא**
 14 **רֵאשׁ וְגַם שְׂרָדָה נִיבָר** בכל דג ודג, כיון שישנם דגים טמאים בעלי
 15 סימן אחד, אבל אין טמאים עם שני הסימנים. **רַב נַחְמָן אָמַר, דִּי בְּכַךְ**
 16 **שִׁכִּיר אִוְּ אֵת סִימְן הָרֵאשׁ אִוְּ אֵת סִימְן הַשְׂרָדָה, שְׁלִדְעוּתוֹ אִין בְּעוֹלָם**
 17 **דְגִים טְמָאִים אִפִּילוּ עִם סִימְן אֶחָד מֵהֶם.**
 18 מקשה הגמרא: **מִתִּיב רַב עוֹיָבָא פֶר הָמָא, שִׁינוּ בַּמְשַׁנָּה (חולין טו),**
 19 **וְרַבִּינִים, הַסִּימָנִים הַמְתִּירִים בְּאִכִּילָה הֶם, כֹּל שִׁישׁ לֹו דְלֹג סְנִפִּיר**
 20 **וְכַשְׂקָשְׁתָּ, מְשַׁמְעֵ שְׁאִין סִימְן לְדִגִּים מְלַבֵּד אֵלָו, וְכִיצַד הַתִּירָה**
 21 **הַבְּרִייתָא דְגִים בְּאִכִּילָה עַל פִּי סִימְנֵי רֵאשׁ וְשׁוּדְרָה.**
 22 מתרצת הגמרא: **אָמַר אֲבִי, כִּי תִנְיָא הֵהִיא** - הסימנים ששנו
 23 במשנה, טובים ומדויקים יותר, כיון שישנם גם בְּדִגֵי אֲרָאָה וְפִלְמוֹדָא,
 24 שדגים טהורים הם בעלי סנפיר וקשקשת, אמנם הם שונים משאר
 25 דגים טהורים בכך דְּרָמּוּ רִישִׁיָּהוּ - שדומה ראשם לְמִמְאִים שראשם
 26 חד, ומשום כך אי אפשר להתירם אלא על פי סימני סנפיר וקשקשת.
 27 ולכך נקטה המשנה רק סימנים הללו, שבהם ניתן לבדוק כל סוגי
 28 הדגים. אבל בשאר דגים טהורים אפשר לסמוך גם על סימני ראש
 29 ושדרה, לפי שאף הם סימנים נכונים אלא שאינם כוללים את כל סוגי
 30 הדגים.
 31 **אָמַר רַב יְהוּדָה מְשַׁמְעֵ דְעוּלָא, מְחַלּוֹקַת הָאִמּוּרָאִים אִם יֵשׁ צוּרֶךְ**
 32 **בְּשְׁנֵי סִימָנִים, רֵאשׁ וְחוּט הַשְּׁדֵרָה, או דִּי בְּסִימְן אֶחָד, הִיא רַק כְּדִי**
 33 **לְהַתִּיר לְטַבֵּל בְּצִידָן** - ברוטב של אותם חתיכות דגים, **אָכַל בְּגוּפָן** -
 34 **לענין אכילת גופם של הדגים, דְבָרֵי הַכֹּל אֲסוּר, עַד שִׁיחָא רֵאשׁ**
 35 **וְשִׁרְיָה נִיבָר.**
 36 **אָמַר רַבִּי יוֹרְאָה, מְרִישׁ** - בתחילה, קודם ששמעתי חידושו של עולא,
 37 **הָוָה מְטַבְּלִנְא** - הייתי מטבל את הפת בְּצִידָן של החתיכות שהיה
 38 בהם רק סימן אחד, ואוכלו, וסברתי שאף שהלכה כרב הונא שמצריך
 39 שני סימנים, מכל מקום לענין הציר גם רב הונא מודה שדי בסימן
 40 אחד. **כִּינֵן דְשִׁמְעָנָא** - ששמעתי לְהָא דְאָמַר רַב יְהוּדָה מְשַׁמְעֵ דְרַבִּי
 41 **דְעוּלָא שְׂמַחְלוּקַת הִיא רַק לְגַבֵּי לְטַבֵּל בְּצִידָן, אָכַל בְּגוּפָן דְבָרֵי**
 42 **הַכֹּל אֲסוּר עַד שִׁיחָא רֵאשׁ וְשִׁרְיָה נִיבָר, בְּצִידָן נְמִי לֹא מְטַבְּלִנְא**
 43 **- גם בְּצִיר אִינִי מְטַבֵּל עַד שִׁיהִיו בְּחֵיבוֹת שְׁנֵי סִימָנִים, כִּינֵן שְׁהִלְכָה**
 44 **כְּרַב הוּנָא שְׂאוּסֵר לְאֹכּוֹל צִיר כְּאִשֵּׁר יֵשׁ רַק סִימְן אֶחָד.**
 45 **אָמַר רַב פֶּפְא, הִלְבַּתָּא, שְׁהִטְרִית אִינְהָ מוֹתֵרָת עַד שִׁיחָא רֵאשׁ**
 46 **וְשִׁרְיָה נִיבָר אִפִּילוּ כְּדִי לְהַתִּיר הַצִּיר, וְלִכֵּן צָרִיךְ לְבַדּוֹק אֵת הָרֵאשׁ**
 47 **וְהַשְּׁדֵרָה שֶׁל כָּל אֲחַת וְאֲחַת מִן הַחֵיבוֹת, ואִין לְהַתִּיר שְׂאֵר הַחֵיבוֹת**
 48 **דְגִים עַל סִמְךְ הַחֵיבוֹת שֶׁנְּבַדְּקוּ וְנִמְצְאוּ כְּשִׁירוֹת, וְכַדְבְּרֵי רַב הוּנָא.**
 49 מקשה הגמרא: **מִתִּיבֵי, שִׁינוּ בַּבְּרִיתָא, חֵיבוֹת דְגִים שִׁישׁ כָּהֵן**
 50 **סִימְן עַל כְּשִׁרוֹתָם, כִּינֵן בְּכוּלָן** - בכל החתיכות, **כִּינֵן מְכַפְּיָנָן, וְאִפִּילוּ**
 51 **נִמְצָא סִימְנֵן רַק בְּאֶחָד מֵמֵאָה שְׁפָהֵן, בּוֹלָן מוֹתְרוֹת, ואִין חוֹשְׁשִׁים**
 52 **שֶׁנִּתְעַרְבוּ שֶׁם הַחֵיבוֹת דִּג טְמָא. וְמַעֲשֵׂה פְּעוּבָד בּוֹכְבִים אֶחָד**
 53 **שֶׁהֵבִיא גֶרֶב וְכוּ' - שֶׁל הַחֵיבוֹת, וְנִמְצָא סִימְן בְּאֲחַת מֵהֶן, וְהַתִּיר**
 54 **רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אֵת הַגֶּרֶב בּוֹלוּ עַל סִמְךְ אוֹתָהּ חֵיבָה, מוֹכֵחַ**
 55 **מֵהַבְּרִיתָא שְׁאִין צוּרֶךְ לְבַדּוֹק אֵת כָּל הַחֵיבוֹת, וְשִׁלָּא כְּהוֹרָאֵת רַב**
 56 **פֶּפְא.**
 57 מתרצת הגמרא: **תְּרַנְּמָה רַב פֶּפְא** להעמיד את דברי הברייתא,
 58 **בְּשִׂחְהֵיבוֹת שְׁוֹת** - מתחברות ומתאימות אחת לחברתה וניכר

מתבקעות ויוצאים מהם דגים קטנים.

מקשה הגמרא: לָמָּה לִי מוּמְחָה כְּדִי לְהַבְחִין בְּבִיצֵי הַדָּגִים אִם הֵם
 מִדַּג טְהוֹר, לְבִדּוּק בְּסִימָנֵינִי שֶׁל הַבִּיצִים עֲצָמָם, דְּתַנְיָא בְּבֵרֵיתָא,
 בְּסִימָנֵי בִיצִים כֶּךָ סִימָנֵי דָּגִים - סִימְנֵי הַדָּגִים שׁוֹיִם לְסִימְנֵי הַבִּיצִים.
 תְּמַהּ הַגְּמָרָא: סִימָנֵי דָּגִים סְלִקָא דְעֵתְךָ - וְכִי תַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ
 שְׂכוּנַת הַבְּרֵייתָא לְתַת סִימְנֵי לַדָּגִים עֲצָמָם, הֲלֹא סִימָנֵי דָּגִים,
 'סְנִפִּיר וְקִשְׁקִשְׁת' בְּתֵיב בְּהוּ בַפְּסוּק.

מבאר הגמרא: אֵלֵּא וְדֹאֵי כּוּנַת הַבְּרֵייתָא לּוֹמֵר, בְּסִימָנֵי בִיצִים שֶׁל
 עוֹף טְהוֹר, כֶּךָ הֵם סִימָנֵי עוֹפְרֵי - בִּיצִים שֶׁל דָּגִים טְהוֹרִים. וְאֵלֵּוּ הֵן
 סִימָנֵי בִיצִים שֶׁל עוֹף וְדַג טְהוֹרִים, כֹּל שְׂבוּדָרְתָּ - מְשׁוּכָה, דְּהֵיִינוּ
 שִׁמְצַד אֶחָד הִיא רַחְבָּה וְהוֹלְכַת וּמִתְקַצֶּרֶת, וְעִגּוּלָּגְלַת - עִגּוּלָּה
 וּמִתְגַּלְגֶּלֶת, רֵאשָׁה אֶחָד כֶּד - רַחֵב, וְרֵאשָׁה אֶחָד חֵד, בִּיצָה זֹו מְהוּרְחָה

היא, אולם אם שְׁנֵי רֵאשֵׁיָה חֲדָיִן, וְשְׁנֵי - או שְׁנֵי רֵאשֵׁיָה כְּדָיִן -
 רַחְבִּים, זֹו בִיצָה מְטַמְּאָה. סִימָן נוסף, חֶלְמוֹן - הַחֶלֶק הַצְּהוּב שֶׁל הַבִּיצָה,
 כִּשְׁהוּא מְפַחוּיָן, וְחֶלְמוֹן - וְהַחֶלֶק הַלָּבָן, הוּא מְפַפְּנִים, זֹו בִיצָה
 מְטַמְּאָה, וְאֵילוּ חֶלְמוֹן מְפַחוּיָן וְחֶלְמוֹן מְפַפְּנִים, זֹו בִיצַת עוֹף או דַּג
 מְהוּרָה. כֹּאשֶׁר הַחֶלְמוֹן וְהַחֶלְמוֹן מְעוֹרְבִין זֶה בְּזֶה, זֹו הִיא בִיצַת
 הַשָּׂרִיץ. מִכֹּל מְקוּם מְבוֹאֵר שִׁישׁ לְבִיצִים סִימְנֵי כִשְׁרוֹת בְּפָנֵי עֲצָמָם,
 וְאִם כֵּן קִשָּׁה, מִדּוּעַ יֵשׁ צוֹרֵךְ בְּמוֹמַחָה כְּדִי לְהַכִּיר בְּכִשְׁרוֹתָם.

מתרצת הגמרא: אָמַר רַבָּא, בְּשִׁנְיָמוּחוּ הַבִּיצִים וְאִי אֲפֻשֶׁר לְבִדּוּק
 בְּסִימְנֵיהֶם.

מקשה הגמרא: וְלִרְבִּי דוֹסֶתָאֵי דְמָן בִּירֵי דְאָמַר סְפִי מְפָאן עוֹפְרָן
 - שִׁישׁ לְמַחֹק מִהַבְּרֵייתָא תֵּיבַת 'עוֹבְרָן', וּמִשׁוּם שֶׁלְדַעְתּוֹ לְדַג טְמֵא
 אֵין בִּיצִים,

59 תנו רבנן, פעם אחת חש רבי במעיו, אמר, בלוס – האם יש אדם
 60 שיודע מה דינו של יין תפוחים של עובדי בוכבים, האם אסור
 61 בשתיה או מותר. אמר לפניו רבי ישמעאל בן רבי יוסי, פעם אחת
 62 חש אבא במעיו, והביאו לו יין תפוחים של עובדי בוכבים של
 63 שבועים שנה, ושתה ונתרפא. אמר לו רבי לרבי ישמעאל, כל כך
 64 היה בידך ידיעה חשובה זו, ולא אמרת לי, ואתה ממתין עד שאשאל
 65 ומצערני. בך ומוצאו עובד בוכבים אחד שהיה לו שלש מאות
 66 גרבי (כדין) יין של תפוחים של שבועים שנה, ושתה רבי ונתרפא.
 67 אמר רבי, בידך המקום (הקדוש ברוך הוא) שמסר עולמו
 68 לשומרים.
 69 שנינו במשנה: 'וכן לתרומה'. מבררת הגמרא: מאי 'וכן לתרומה'?
 70 משיבה הגמרא: אמר רב ששת, 'וכן לביתן החשוד למכור תרומה
 71 (שמחירה נמוך) לשם – כאילו היא חולין (שמחירם יקר), שדווקא אם
 72 הפירות מונחים לפניו, הוא דאסור לקנות ממנו פירות, מחשש
 73 לעירוב תרומה, אבל הבא מן האוצר – כשהכהן נוטל מהאוצר כדי
 74 למוכרו, ומן ההפתק, ומן הסלולה (הספינה), מותר, אירתותי
 75 מירתת – שהכהן ירא למכור תרומה תחת שם של חולין, כבר, שמעי
 76 ביה רבנן – הוא סבור שעלול הדבר להוודע לחכמים, ומפסדו ליה
 77 מינאי – והם יפקירו ממנו את כל האוצר.

הדרן עלך אין מעמידין

פרק שלישי - כל הצלמים

משנה

81 נאמר בתורה (דברים י כה-כ) 'פסילי אליהם תשרפון באש וגו'. ולא
 82 תביא תועבה אל ביתך והיית חרם במהו וגו'. עוד נאמר (שם יג יח)
 83 'לא ידבק בידך מאומה מן החרם'. ולמדו מכאן חכמים (מכות כב),
 84 שעבודה זרה אסורה בהנאה. משנתנינו עוסקת במיני פסלים וצורות,
 85 שאסורים בהנאה: כל הצלמים – פסלים בדמות אדם או שאר צורות
 86 שיש בני אדם שעובדים להם אסורין בהנאה, מפני שהן נעבדו פעם
 87 אחת בשנה, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים אינו אסור אלא
 88 כל צלם שיש בידו צורת מקל או צפור או בידו, שבידוע שהוא
 89 נעבד, ורק הוא אסור בהנאה. רבן שמעון בן גמליאל אומר, לאו
 90 דווקא כשיש בידו חפצים אלו, אלא אף כל שיש בידו כל דבר, זו
 91 הוכחה שהוא נעבד, ואסור בהנאה.

גמרא

92 הגמרא מבארת את מחלוקת רבי מאיר וחכמים. מבואר בדברי רבי
 93 מאיר שכל מיני הצלמים היו נעבדים פעם אחת בשנה, ומשמע שאף
 94 חכמים לא חלקו עליו בכך. שואלת הגמרא: אי – אם גם חכמים
 95 מודים דנעבדו פעם אחת בשנה, מאי מעמא דרבנן – מה טעמם
 96 של חכמים שלא אסרו את כל הצלמים בהנאה, אלא רק צלמים
 97 שבידם מקל וכדומה.
 98 מיישבת הגמרא: אמר רבי יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן, במקומו
 99 של רבי מאיר היו עובדו (אותה) [אותן] – את כל הצלמים פעם
 100 אחת בשנה, ובשאר מקומות לא היו עובדים אותם כלל, ורבי מאיר
 101 כיון דחייש למיעוטא – ששיטתו היא שיש להתחשב במיעוט
 102 ולהחמיר מחמתו, ואין אנו אומרים שהמיעוט כאילו אינו קיים, לכן
 103 אף כאן התחשב רבי מאיר במיעוט הצלמים הנעבדים שבמקומו, ונזר
 104 על כל הצלמים שבשאר מקומות הדומים לצלמים שבמקומו,
 105 לאוסרם בהנאה, על אף שידוע שהם לא נעבדו, אטו אותו מקום –
 106 משום תקנת מקומו, והיינו שאם נתיב בהנאה את הצלמים של שאר
 107 מקומות, יטעו ויבואו להתיר בהנאה גם את הצלמים שבמקומו.
 108 ורבנן דלא חיישי למיעוטא – וחכמים לשיטתם שאין להתחשב
 109 במיעוט והרי הוא כאילו אינו קיים, לכן אף כאן לא נזרו לאסור את
 110 הצלמים בשאר מקומות בהנאה אטו אותו מקום – משום מיעוט
 111 הצלמים שנעבדו במקומו של רבי מאיר.
 112

1 והתניא בברייתא, פסימני ביצימ כף פסימני עובדי דגים, כלומר שיש
 2 סימנים מיוחדים לביצי דג טהור, ומוכח מכך שאף לדג טמא יש
 3 ביצים, שאם אין לדג טמא ביצים, מדוע יש צורך כלל בסימן לביצי
 4 דגים. מתרצת הגמרא: לאו תרוצי מתרצת לה – וכי לעיל לא שנית
 5 את לשון הברייתא כדי לתרצה, ואם כן תשובה כך את לשונה, [תני]
 6 'כסימני ביצימ כף פסימני קרבי דגים', שלקרבי הדג יש אותם סימנים
 7 כמו לביצים, ולא דיברה הברייתא כלל בסימני ביצי דגים.
 8 שואלת הגמרא: והיכי משפחת – והיכן נמצאים פסימני קרבי דגים
 9 הסימנים האמורים בברייתא שיהא בך (רחב) וחד. עונה הגמרא:
 10 משפחת לה בשילפוחא – דבר זה נמצא בשלפוחית האויר של הדג,
 11 שבדג טהור השלפוחית רחבה מצד אחד ומחודדת בצדה השני.
 12 לעיל נאמר שאין לוקחים קרבי דגים וביצים דגים (שנימוחו), אלא מן
 13 המומחה. דנה הגמרא: אם אין שם מומחה מאי – באיזה אופן אפשר
 14 להתיר לקנות קרבי דגים וביצים דגים (שנימוחו). משיבה הגמרא:
 15 אמר רב יהודה, בין דאמר המוכר אני מלחתיים וראיתי שהם דגים
 16 טהורים, ומזהם הוצאתי קרבי דגים וביצים אלו, הרי הם מותרין
 17 באכילה. רב נחמן אמר, עד שיראה לו את הדגים שמהם הוציא את
 18 הקרביים, ושיאמר אלו דגים ואלו קרביהו, אולם באמירת אני
 19 מלחתיים אין להתירם באכילה.
 20 אורי ליה – הורה לו רב יהודה לישראל ששמו אדא והוא היה דייאל
 21 – שמש שהכין את התבשילים לסעודה, כאשר אתה לוקח קרבי דגים
 22 וביצי דגים בשוק, בין דאמר המוכר אני מלחתיים וראיתי שהם דגים
 23 טהורים, הרי הם מותרין.
 24 שנינו במשנה: 'ועלה של חילתית' מותר לקחתו מגוי כיון שאין דרך
 25 לחתוך את העלה בסכין. שואלת הגמרא: פשיטא – הלא פשוט הוא
 26 שהעלה מותר. מיישבת הגמרא: לא נצרכה המשנה לומר זאת אלא
 27 לקרמין שבו – להתיר לאכילה גרגירים קטנים של הפרי שנדבקו
 28 בעלה או שנשרו לתוך הכלי. והחידוש הוא, מהו דתימא – שמה
 29 תאמר ניהוש דלמא מייית ומערב ביה – נחשוש שמה עירב בין
 30 הגרגירים שנשרו לכלי, לגרגירי מן הפרי שנחתכו בסכין של איסור.
 31 קא משמע לן שאין לחשוש לכך, דהא אשתרובי היא דאשתרוב
 32 ואתא ביה – שיש תלות שהגרגירים שנמצאו בכלי הם אלה
 33 שנשמטו מהעלה ונפלו עמו לשולי הכלי.
 34 שנינו במשנה: 'ויתני גלוסקאות המגולגלין' – שהתחממו והתרככו,
 35 מותר לקחתם מגוי. שואלת הגמרא: פשיטא שהם מותרים. מיישבת
 36 הגמרא: לא נצרכה המשנה לומר זאת אלא להתיר אף על גב דרפי
 37 מוכא – שהייתם רכים מאד עד כדי כך שהגרעין נשמט מהם, מהו
 38 דתימא – שמה תאמר שהגוי המרא רמא ביה – נתן בהם יין ולכן הם
 39 כל כך רכים. קא משמע לן שאין לחשוש לכך, הני מקמת מישתא
 40 הוא דרפו – שהייתם התרככו מאד מחמת השמן שבהם.
 41 שנינו במשנה: 'ורבי יוסי אומר, זיתים השלחין אסורין'. מבררת
 42 הגמרא: היכי דמי – מה הם זיתים השלחין. משיבה הגמרא: אמר רבי
 43 יוסי בר חנינא, כל שאוהזו בידו ונרעיתו נשמטת מרוב רכות, ויש
 44 לחשוש שרכותם היא מחמת יין שנתן לתוכם.
 45 שנינו במשנה: 'החגיגין הפאין בו' מן הסלולה, אסורין. מן ההפתק,
 46 מותרין. כלומר, חנוני גוי המוכר חגבים מתוך הסל שלפניו, אסורין
 47 באכילה, אולם אם הוא מוכרם מן האוצר, מותרין באכילה.
 48 תנו רבנן בברייתא, החגיגין, והקפריסין – קליפת הפרי של עץ
 49 הצלף, והקפולמות – כרישין, שהגוי בישראל וכבש אותם במכוש.
 50 הפאין מן האוצר – שהגוי נוטל מהאוצר ומוכרם, ומן ההפתק – או
 51 שנטל מהעירמה העומדת לסחורה, ומן הספינה שמובילה אותם
 52 לאוצר, מותרין באכילה, ואין חשש שהגוי עירב בהם יין במקומות
 53 הללו. אבל הנמכרין בקמלוזא – בשוק, מן הסל שלפני החנוני,
 54 אסורין, מפני שהגוי מזהב יין עליהן.
 55 וכן יין תפוחים של עובדי בוכבים, אלו הפאין מן האוצר, ומן
 56 ההפתק, ומן (הסלולה) [הספינה], מותרין, ואין חשש שעירב בו
 57 יין. אך הנמכר בקמלוזא – בשוק, אסור בשתיה מפני שמערבין בו
 58 יין.

1 לאחר שהתבארו סברות רבי מאיר וחכמים, מבארת הגמרא, באלו
2 צלמים גזר רבי מאיר לאוסרם בהנאה: אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל,
3 בְּאַנְדְרָטֵי שְׁל מְלָכִים שְׁנֵינֵי – הצלמים שאסר רבי מאיר במשנתינו,
4 הוקמו לזכרם של מלכים שמתו, שמרוב חביבות המלכים היו עובדים
5 אותם לשם עבודה זרה, ולכן גזר רבי מאיר על צלמים כאלה, אף
6 בשאר מקומות לאוסרם בהנאה, כדי שלא יבואו להתיר את אלה
7 שבמקומו. אבל צלמים אחרים אין אדם עובדם, ולא גזר רבי מאיר

לאוסרם בהנאה.

דעה נוספת באלו צלמים אסר רבי מאיר: אָמַר רַבָּה פְּר פְּר חֲנָה אָמַר
רַבִּי יוֹחָנָן, וּבְעוֹמְדֵינָן עַל פֶּתַח מְדִינָה שְׁנֵינֵי – לא רק באנדרטי של
מלכים אסר רבי מאיר, אלא אסר גם צורות שהעמידו אותם בפתח
העיר, דבר שמעיד על רוב חשיבותם, ומשום כך עבדו להם במקומו.
וגזר גם על צלמים שהוצבו בפתח ערים אחרות, ואסרם בהנאה, כדי
שלא יבואו להתיר גם במקומו.

8

9

10

11

12

13

14